

БІБЛІОТЕКА В ОСВІТНОМУ ПРОСТОРІ

УДК 027.7

ББК 78

БІБЛІОТЕКА – ГУМАНІСТИЧНИЙ ЦЕНТР ОСВІТЯНСЬКОГО ТА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ ВУЗУ

Кухаренко А. Л., доцент кафедри Культурних універсалій

Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. П. Василенка

Незмінними чинниками переходу нашої держави до сталого людського розвитку в стратегічному плані є закладання фундаменту для формування демократичного суспільства, яке визнає освіченість, вихованість, культуру найвищою цінністю, передбачає орієнтацію на пріоритети духовності у вихованні підростаючого покоління.

Бібліотеки ВНЗ сучасного етапу розвитку – це особлива соціальна установа, що відіграє величезну роль у справі освіти, науки, та культури, яка забезпечує інформаційну підтримку провідних галузей діяльності вузу і найбільшою мірою задовольняє потреби суспільства у підготовці майбутньої еліти України. У зв'язку з цим пов'язана ідея об'єднання зусиль освіти й бібліотечних установ для забезпечення якісного функціонування нового культурно-освітнього та соціально-значимого середовища ВНЗ, орієнтованого на розвиток, прогрес, ціннісну домінанту у процесі формування особистості майбутнього фахівця.

Модернізаційні трансформації сучасного життя Української держави суттєво впливають на модель вузівської бібліотеки, особливо у визначенні її соціокультурної ролі. Книгарні вишів впродовж усього

свого існування були і є першоосновою, фундаментом розвитку науки, освіти, культури суспільства. В умовах сьогодення на вузівські бібліотеки покладено важливе завдання – забезпечення інформаційних потреб розвитку освіти, науки, виховання і підвищення духовності – сприяти створенню інтелекту нації.

Загальні соціокультурні процеси, що сьогодні відбуваються в суспільстві пов'язані по-перше, з процесом формування нової національної свідомості та засобів самоідентифікації сучасного українця; по-друге, з європейським устремлінням України, що передбачає сприйняття «європейських цінностей» та, водночас, необхідність збереження іманентних для українця ознак духовно-морального плану. При цьому на сучасному етапі розвитку аксіологічної теорії пріоритет надається не присвоєнню (інтеріоризації) однакових державних цінностей, а самостійному виробленню освітньо-культурною установою власних моральних орієнтирів.

Актуальність проблеми виокремлення ціннісного контенту інформаційної складовою бібліотеки пояснюється тим, що бібліотека за допомогою трансляції знань забезпечує систему духовно-практичного освоєння людиною реальності. Особливістю гуманістичного знання є його суб'єктивний характер – який відображає суб'єктивне (авторське) бачення дійсності, його суб'єктивну позицію, точку зору, його рефлексію. Тому так важливо застосування ціннісного підходу до оцінки явищ. В ієрархії освітніх цінностей знання відноситься до групи домінантних цінностей. Але знання не матимуть цінності, якщо не є знаряддям пізнання і перетворення світу. Як зазначав В.О. Ключевський: «Науку часто змішують з знанням – це грубе непорозуміння. Наука є не тільки знання, але й свідомість, тобто вміння користуватися знанням як слід»

[5]. Пріоритет парадигми знань у суспільстві іноді намагається все пояснити за допомогою науки й тим самим руйнує духовну і емоційно-ціннісну сферу особистості. Це орієнтує багатьох дослідників сучасності на концептуальне переосмислення змісту інформаційного контенту діяльності бібліотеки та її ціннісної компоненти.

Сьогодні, в умовах збіднення духовного життя суспільства, його криміналізації, нівелювання загальнолюдських цінностей, прагматизації мислення, озлобленості, низької культури спілкування, як ніколи гостро постає питання гуманізації освіти. Ця проблема є актуальною для школи всіх рівнів і вищої зокрема. Освіта, а разом з нею і бібліотека не можуть бути осторонь соціокультурних процесів, що відбуваються в суспільстві й вимагають поєднання завдань і цілей науково-технічного прогресу з гуманістичними цінностями.

В професійних періодичних виданнях з'являється все більше публікацій, в яких ретельно ведеться пошук змістовних і технологічних аспектів організації роботи сучасних бібліотек ВНЗ, пошуку нових шляхів щодо вдосконалення її культурно-просвітницької діяльності. Це зумовлено епохою цифрового середовища, що породжує світову проблему нечитання. Тому книгарням вишів необхідно адаптуватися, комбінувати (синтезувати) традиційні цінності та нові реалії – інновації, і це, мабуть, єдиний правильний шлях. Зі свого боку дозволимо собі додати, що саме бібліотеки завжди брали активну участь у пошуку та запровадженні нових культурних підстав та орієнтацій існування людини і цілого суспільства.

Все це призвело до необхідності точного визначення ніші бібліотеки в навчальному, науковому, соціокультурному та інформаційному просторі ВНЗ,

перегляду правил і параметрів роботи, розробки критеріїв оцінки ефективності бібліотечної діяльності та якості наданих нею послуг. Ми розглядаємо гуманізацію освіти як крок до впровадження нової гуманістичної ідеології. Під терміном «гуманізація» розуміється залучення студентства до вироблених суспільством цінностей. Гуманізація життя визначає необхідність формування у студента не тільки потреби в освіті, але й потреби в альтруїзмі як життєвої філософії у сучасному, непевному світі. [2]

Сьогодні бібліотеки ВНЗ це потужна інформаційно-комунікаційна установа, науковий, просвітницький центр університету, а головне – гуманістичний осередок освітянського і культурного життя студентської молоді. Питання гуманізації і демократизації, що гостро постали перед бібліотеками ВНЗ вимагають від їх діяльності посиленої уваги до особистості. Усвідомлення нової парадигми гуманізації інформаційних відношень, розвитку бібліотек в якості не тільки посередників, але й центрів людського спілкування, орієнтують до змін у структурі, підходах, змісту роботи, а саме на переорієнтацію: від модернізаційних технологій до особистісно-орієнтованих відносин.

Щодо зазначеного контексту, гуманізація бібліотечної діяльності є аксіологічною пружиною, яка додає активності решті всіх ланок бібліотечної системи цінностей, які закладені до фундаментальної бази книгарень й передбачає скоріш за все спрямованості її функціональної сфери з досягненням ефективної результативності в процесі-оборотах унікального інформаційно-комунікаційного простору ВНЗ. Ураховуючи наведене, можна припустити, що глибинні масиви ціннісної ресурсної бази бібліотек необхідно пристосовувати до нових соціокультурних реалій –

інновацій, і це, мабуть, єдиний правильний шлях. Зі свого боку дозволимо собі додати, що саме книгарні завжди брали активну участь у пошуку та запровадженні нових культурних підстав та орієнтації існування людини і цілого суспільства.

Бібліотеки вишів безпосередньо є тим місцем, де людина реалізує свої освітні та культурні запити, утверджується в своєму світоглядному виборі, що надалі визначає її суспільну поведінку як особистості так і професіонала.

Відзначаючи гуманізацією освіти ми розуміємо процес створення умов для самореалізації, самовизначення особистості студента в просторі сучасної культури, створення у навчальному закладі такої атмосфери, яка б стимулювала активність внутрішнього життя особистості і спонукала до творчості і саморозвитку, сприяла морально-психологічній перебудові молодої людини, внутрішній переорієнтації системи духовних цінностей, усвідомленню власної гідності і цінності іншої людини, формувала почуття відповідальності і причетності до минулого, сучасного і майбутнього.

Слід зазначити, що сучасне студентство демонструє відверту індиферентність до проблем етики і життєвих цінностей. Воно у кращому разі виявляє зацікавленість у засвоєнні знань зі своєї спеціальності, оскільки впевнене, що саме від цього залежатимуть майбутній соціальний статус і рівень матеріального добробуту, професійний успіх і кар'єрне зростання, місце у службовій ієрархії. Поняття щастя і повноти життя у них пов'язане передовсім з матеріальними благами. Досить значна ж частина студентської молоді, як свідчать результати бесід з ними і спеціальних опитувань, навіть професійні знання не вважає цінністю, оскільки впевнена, що для реального забезпечення

життєвого успіху їй необхідні такі якості, як підприємливість, спритність, нахабство, уміння безжалісно обдурювати партнерів і конкурентів. Навіть зрадливість дружби і любові у них може виправдовуватися матеріальними вигодами і прибутком.

Створення власної національної системи цінностей зуміло б консолідувати українське суспільство задля подальшого його розвитку. В інтересах інтеграції важливим є формування певного рівня єдності у площині культурно-просвітницьких стратегічних цілей та ідей освіти й бібліотек, оскільки вони є найзгуртованішими, централізованими та дисциплінованими суспільними соціально-культурними інститутами, які забезпечують реалізацію національної ідеології (національної ідеї) на загальнолюдських засадах.

На нашу думку, важливою характеристикою системи цінностей майбутнього фахівця має бути глибоке розуміння ним пріоритетності інтересів інших людей і суспільства в цілому у порівнянні з власними цілями й інтересами. Як це не парадоксально звучить в умовах ринку, однак навіть матеріальне становище фахівця, не говорячи вже його моральне задоволення, істотно залежить від кількісних і якісних результатів його діяльності. Сама ж ця діяльність має бути спрямована на ті чи інші потреби людей. Тому завданням освіти по формуванню у студентів відповідних життєвих цінностей стає органічне їх включення до змісту саме фахової підготовки. Уявляється, що прищеплення їм розуміння суспільної цінності обраної ними професії та значущості їхньої професійної діяльності буде найбільш успішним, якщо його здійснюватимуть структурні формування інформаційно-комунікаційного простору вузу. Адже

дійсно, саме їх вплив на студентів, вплив професіоналів і особистостей завжди є найбільш дієвим. [9]

Бібліотеки ВНЗ – це поліфункціональні заклади, їх повноцінний розвиток як соціокультурного феномену визначається багатством напрямків діяльності.

Слід зазначити, що на сучасному етапі діяльності бібліотек змінюються та переосмислюються функції книгозбірень: виховна, освітня, виробнича, кумулятивна, класифікаційна, трансляційна, меморіальна, ціннісно-орієнтаційна, пізнавальна, комунікаційна, сервісна, когнітивна. А отже, видозмінюється загальна соціальна функція бібліотеки – діяльність з соціалізації особистості, тобто формування індивіда відповідно до наявних у суспільстві знань і цінностей. Нова парадигма бібліотекознавчих пошуків дає змогу розширити дискурс таких досліджень, включити в них розробку гуманістичної спрямованості діяльності книгозбірні здійснену побудовою концептуальної моделі бібліотеки, яка поєднує системно-функціональний підхід з інформаційно-комунікаційним. Перший підхід виокремлює якісну визначеність бібліотеки як суспільно важливої соціокультурної інституції що дозволяє визначити внутрішній зміст бібліотечної діяльності та основні характеристики її функціональності, що відображають її об'єктивну специфіку в контексті трансляції гуманістичних надбань суспільства. Другий – стимулює розвиток бібліотеки як потужної системи соціальної комунікації, що сприяє накопиченню її інформаційно-комунікаційного потенціалу, забезпеченню широкого доступу користувачів до інформаційно-ціннісного ресурсу нації, а відтак – гуманістичного розвитку людини.

Одним із головних аспектів такої програми розвитку бібліотек є створення умов для реалізацією

кжною книгозбірнею власної комунікаційної траекторії, зумовленої її можливостями, інтересами, культуротворчим змістом її діяльності, тим самим засвідчивши, що основне для неї формування загальнолюдських і гуманістичних ціннісних орієнтацій у площині взаємодії з користувачем.

Стратегія бібліотеки ВНЗ має бути орієнтована сьогодні на створення єдиного комунікаційного простору як гармонійного зібрання друкованої та електронної колекцій, що досягається шляхом формування власних та організації доступу до світових інформаційних ресурсів. Але наявність ресурсів віддаленого доступу не виключає необхідності формування і використання власних інформаційних ресурсів – праць учених, викладачів і співробітників університету. Необхідно вирішення проблем відкритого контенту гуманістичної скарбниці бібліотек, при наданні послуг пріоритетним є інтегрований підхід до обслуговування користувачів на основі надання комфортного і ефективного доступу до традиційних і електронних інформаційних ресурсів.

Перспективи мають лише ті бібліотеки ВНЗ, які забезпечують якісну підтримку навчально-виховному та інформаційно-комунікаційному процесам в освітньому середовищі навчального закладу, розширюють асортимент традиційних послуг і створюють нові види продукції і послуг, доводячи тим самим свою значущість і корисність функціональній системі ВНЗ. Так само якісний підхід до діяльності бібліотеки є найефективнішим засобом зниження витрат. Серед індикаторів якісної оцінки бібліотечної діяльності, що виявляються при формуванні та реалізації переліку послуг бібліотеки можна виділити:

- широту (фактична кількісна різноманітність);
- повноту (здатність задовольняти потреби

пріоритетних груп обслуговування);

- стійкість (стабільність базового асортименту, орієнтованого на постійний користувальницький попит пов'язаний з учбовою та науковою діяльністю);

- новизну (мобільність оновлення з метою задоволення мінливих потреб і прогнозованого попиту з програмами навчальних дисциплін);

- структуру (оптимальна збалансованість співвідношення окремих видів послуг з урахуванням попиту та ресурсних витрат);

- асортиментний максимум (максимально можливу кількість послуг, що визначають профільну діяльність бібліотеки);

- раціональність (забезпечення реально обґрунтованих соціально значущих потреб користувачів оптимальним за ресурсною ємністю набором послуг) .

Бібліотеки як найважливіші соціокультурні центри освіти й виховання є місцем збереження культурної спадщини і при безпосередній взаємодії з іншими структурними підрозділами ВНЗ через комунікаційні процеси поєднують покоління людей, їх духовність, чесноти, патріотизм. Стабільність, доброзичливість, співучасть, допомога, спілкування в умовах синдрому «переоцінки ціннісних орієнтирів», зокрема й моральних – у цьому, по суті, полягає феномен бібліотеки та її місія.

На нашу думку, бібліотеки піднімуть свій статус, якщо нададуть перевагу гуманістичній стратегії розвитку бібліотечної діяльності. Необхідно започаткувати відродження гуманістичної сутності бібліотеки, фіксації пріоритету її культурної місії як соціального інституту, з урахуванням необхідності використання у діяльності оновленої бібліотеки прогресивних інформаційно-комунікаційних технологій, сучасних методів господарювання.

Ми вважаємо, що гуманістичну стратегію розвитку бібліотек у формуванні соціокультурних умов для розвитку вищих навчальних закладів України задають шість діяльнісних домінант, а саме:

1. Бібліотеки ВНЗ повинні постійно доводити цінність, яку вони представляють для спільноти свого освітньо-виховного закладу.

2. Постійно посилювати інформаційно-комунікаційні бібліотечні зв'язки з прогресивними науковими колами у сфері технологій використання та розповсюдження передових наукових досліджень.

3. Інтенсивний і безперервний розвиток моделей професійного спілкування, спрямованих до консенсусу і згоди. Формування нового професійного світогляду на основі контенту освіти і виховання.

4. Розробка бібліотеками вищих шкіл України довгострокового збереження ціннісного інформаційного контенту.

5. Активізація дій з використання і розвитку гуманізації організаційно-функціональної і комунікаційної діяльності бібліотек вищих шкіл.

6. Формування високопрофесійного кадрового складу та реалізація глибокої гуманістичної орієнтації бібліотечної професії, а також необхідність виконання духовного референта, взірця для наслідування.

Сучасна інформаційна культура позначена частковим порушенням гармонії, втратою справжніх ціннісних орієнтирів, й апелює до вселюдських цінностей, усвідомлення аксіологічних підвалин когнітивного знання транслюємого освітою і бібліотеками вишів. Мабуть, чи не найактуальніша проблема сьогодення – відновити культ знання в освіті. Цьому має слугувати університетська традиція – прагнення до знань і пошуку істини. Вона надходить до етичного кодексу функціонування багатьох

університетів. Цій традиції обопільно мають слідувати і викладачі, і студенти, і безумовно бібліотечні фахівці. Передовсім освітньо-виховні процесуальні дії передбачають науково-дослідницьку діяльність викладачів, бібліотекарів, допоміжного персоналу освітніх закладів до активного заохочування студентів. Річ у тім, що навчально-виховна діяльність не зводиться лише до навчання, а передбачає наукову творчість, обмін освітніми технологіями тощо.

Це свідчить про те, що сьогодні дуже важливо відрегулювати механізми використання національного ціннісного потенціалу бібліотек ВНЗ, осмислити європейські цінності освіти та залучити до них молодь. Потенціал ціннісної взаємодії виявляється передусім у формах діалогічного взаємозв'язку оскільки комунікація передбачає відкритість, прозорість й розширення меж інтелектуального простору, що містить в собі когнітивний, моральний, чуттєвий зміст освітньо-виховної діяльності. Ідея гармонійного, всебічного, повноцінного розвитку особистості втілюється на практиці, що дозволяє розвивати різноманітні варіанти гуманістичної стратегії і тактики в ВНЗ, залежно від ціннісного контенту презентуємих програм освітньої і бібліотечної діяльності, націлених на формування «зони позитиву», як толерантного інформаційно-комунікаційного середовища для дискусій, обміну думками, творчими здобутками в будь-якій галузі (науці, мистецтві, техніці) збільшення можливостей їх творчої самореалізації.

Нові технології (комп'ютерні, мультимедійні, віртуальні) і нове інформаційне середовище не знімають психологічних проблем безпосередньої взаємодії бібліотекаря і читача, зокрема в аспекті допомоги щодо адекватного сприйняття інформації і знань. Кінцевою метою гуманізації навчального процесу є розвиток

професійно підготовленої морально-духовної особистості. Головне – сформувати потяг і творче ставлення молоді до освіти, створити для цього відповідні умови. Саме тому західні університети переходять на цілодобовий доступ до бібліотек, Інтернету та іншої інфраструктури навчання для забезпечення самостійної роботи студентів.

За умови змін основних складових своєї діяльності, до яких традиційно відносять: фонди, каталоги, бібліотечно-біографічне та інформаційне обслуговування, методичну роботу, матеріально-технічну базу, кадри, управління, книгозбірні вишів, залишаються центрами духовного виробництва і виховання молоді. І найголовніше, відповідаючи операціям культурної діяльності (створення, збереження, розповсюдження) [8], бібліотеки виконують свою особливу місію – переконують суспільство у важливості своїх ціннісних трансформацій (самобутності, дбайливого ставлення до традицій, відмови від одноманітності, пошуку варіативності підходів до вирішення однотипних проблем), потенціал яких використовувався далеко не повною мірою.

Бібліотека є не тільки інформаційним, а й виховним центром, вона формує світогляд студента, його художній смак, культуру, різнобічні інтереси. Однією з найважливіших умов розвитку бібліотеки як освітянського і культурного центру вузу є дотримання принципу гуманності у своїй діяльності, який передбачає готовність суб'єктів до діалогічних, партнерських стосунків, взаємно відкритість та психологічну готовність до взаємосприйняття, збереження довірливого демократичного стилю спілкування, творчого, індивідуального підходу до спільної діяльності зі студентами. Духовність для студента – це можливість самореалізації на основі вищих гуманістичних

цінностей: моральності, поваги, творчості; духовність для бібліотекаря – це уникнення безапеляційного та принизливого ставлення до індивідуальності студента, це величезна відповідальність перед власною совістю, а також необхідність виконання функції духовного референта, взірця для наслідування.

Навчання, виховання, самовиховання, соціалізація – єдиний процес, який розвиває особистість, адаптує її до змін і реалій сучасного життя. Наша молодь – наше майбутнє. Тому ті, хто із дня в день мають змогу співпрацювати з нашим майбутнім, сприяючи зрушенням у плані його покращення, не можуть не відчувати важливість своєї діяльності. Зміни відбуваються повсякчасно, але якими саме стануть ці зміни, багато в чому залежить від сьогоднішніх студентів і від тих, хто сприяє розкриттю їх потенціальних можливостей, допомагає їх самореалізації як майбутніх спеціалістів, як громадян, які мають бачити та вирішувати важливі проблеми сьогодення. Усвідомлення представниками майбутньої еліти України життєво значущої ролі освіти дозволить їм не тільки набувати належної професійної компетенції, а й відкрити можливість особистісної творчої самореалізації. Як справедливо зазначає С. О. Сисоева у зв'язку з цим, «самореалізація у професійній діяльності, правильний (з точки зору здібностей, нахилів, особистісних якостей особистості) професійний вибір веде людину до творчості, до самовираження у професійній діяльності, що значною мірою дозволяє людині долати психологічні, соціальні, матеріальні бар'єри, які трапляються на її життєвому шляху» [7, с. 258].

Окремо, необхідно зробити акцент на культурно-просвітницькій діяльності, що є одним із провідних напрямків роботи бібліотеки, яка координується й доповнюється освітньо-комунікаційною роботою кафедр

гуманітарного спрямування в культурному просторі вузу й націлена на виховання гармонійної, свідомої, щодо свого громадянського обов'язку, відкритої до творчого розвитку особистості, а також орієнтується на виховання поваги до світової, національної, історичної та культурної спадщини.

Рівноправне партнерство бібліотеки можливе в галузі бібліотечного та інформаційного обслуговування, освіти і в сфері розкриття людського потенціалу, а також в культурно-дозвільній діяльності.

Форми такого партнерства включають:

- співробітництво у розробці програм;
- співробітництво з керівництвом учбового закладу;
- спільне користування ресурсами;
- співробітництво у поповненні фондів;
- координацію дій у використанні електронних служб і мереж;
- спільні заходи на підтримку освіти, формування особистості.

Бібліотека у контексті якісного сервісного обслуговування має орієнтуватися на резерви посилення культурно-просвітницької та виховної діяльності, брати активну участь у організації виставок, конкурсів, літературних вечорів, влаштовувати презентації студентської літературно-художньої творчості, молодих дарувань, тим самим сприяти формуванню інтелігентності студента, його високих духовно-моральних якостей. Важливим напрямом роботи бібліотек стає підтримка творчості студентів та викладачів у жанрах графіки і живопису, вишивки і в'язання, флористики, розпису, фотографії та деяких інших, а за підтримки студентського клубу університету можна виразити себе у танцювальній, пісенній, сценічній творчості. Тобто різноманітність форм, які реалізують гуманістичний вектор розвитку діяльності бібліотек

ВНЗ, сприяє духовному і особистісному зростанню, стимулює потребу самовиховання гідної людини.

У зв'язку з вище наведеним важливу роль відіграють соціогуманітарні проекти, започатковані в університеті, влаштування презентацій, бесіди з студентами на моральну тематику, зустрічі з видатними особистостями. За останні роки наш читач суттєво змінився – університет розширив діапазон гуманітарного профілю, дозволяючи тим самим розвивати гуманістичний світогляд, поширюючи кругозір і уподобання молоді у засвоєнні системи духовних цінностей. На прикладі спільної діяльності бібліотеки ХНТУСГ ім. П. Василенка разом з гуманітарними кафедрами та підрозділами вузу, що акцентують свою роботу на виховній функції можна зазначити: у рамках реалізації концепції формування гуманітарно-технічної еліти, одним з завдань якої є створення умов для індивідуалізації та особистісної спрямованості навчального процесу, всебічної підтримки і розвитку креативних здібностей кожного студента, максимальної реалізації його творчого потенціалу, достатньо широко використовуються відповідні форми роботи. Тематика започаткованих програм у цьому напрямку діяльності різноманітна і спрямована на популяризацію кращих зразків вітчизняної культури та духовне відродження нації. Виховуючи у молоді гордість і пошану до національного надбання нації, гуманітарні проекти сприяють формуванню здатності до самоуправління особистості своєю навчально-творчою діяльністю; розвитку незалежності та критичності мислення тощо. Ще однією з технологій розкриття творчого потенціалу особистості ми вважаємо проведення студентських творчих вечорів, де кожен з майбутніх фахівців може проявити свої креативні здібності.

На нашу думку, активна участь у таких заходах долучає до спільної культуротворчої діяльності, фундаментом якої стає міжособистісне спілкування. Втілюючи оригінальні культурно-дозвілліві програми, організовуючи літературно-музичні салони та вітальні, естетичні студії, гуртки й клуби за інтересами, диспути, презентації, тематичні вечори, творчі зустрічі бібліотеки ВНЗ сприяють створенню оптимальної інфраструктури, спрямованої на задоволення духовних потреб із метою всебічного і гармонійного розвитку особистості, заохочуючи молодь таким чином до атмосфери неформального спілкування завдяки значному зниженню рівня офіційності та збільшенню ступеня довіри у взаємовідносинах. Форми таких взаємовідносин різні – від зацікавленого персонального спілкування користувача й бібліотекаря під час організації видання документів до створення будь-яких видів можливого інформаційно-комунікаційного сервісу для потреб усіх категорій користувачів з урахуванням їх уподобань, особистих побажань і послуг.

Різноманітна соціально-культурна діяльність бібліотек ВНЗ вимагає постійного моніторингу запитів та потреб користувачів бібліотек. Протягом останніх років було проведено ряд соціологічних досліджень за програмою «Бібліотека та книга в житті молоді», «Що цікавить студента першого курсу?», «Просвітницька робота очима читачів», «Система ціннісних орієнтацій студента». Дослідження показали, що в системі орієнтацій наших організацій переважають загальнолюдські цінності, але, завдяки змінам в суспільстві, наш студент став більш діловим та енергійним, готовим включитися у підприємництво й багато працювати в нових економічних умовах. А це означає, що університет виховує якісних спеціалістів, готових до запровадження нового, здатних займатися

самоосвітою, працювати з інформаційними технологіями, а також духовно збагачених людей, які сприятимуть розвитку нашої держави. Цього року планується проведення дослідження «Якість обслуговування очима читачів» Запропоновані методи вивчення студентського попиту надають змоги виявляти пріоритетні послуги, запити читачів, оперативно змінювати стратегію й тактику діяльності бібліотеки.

Отже, підсумовуючи вище наведено можна дістатися наступного висновку: у новому суспільстві, де інтелектуальний, духовний, творчий потенціал особистості становить основу національного багатства країни, вся система загальної і професійної освіти, а разом з нею і бібліотеки ВНЗ як важлива складова освітнього простору, мають формувати систему універсальних знань, достатніх для усвідомлення фундаментальних питань буття, цілісної наукової картини світу, морально-світоглядних основ особистості. Дуже важливо відмітити необхідність посилення соціалізуючої функції бібліотеки, гуманітарного вектора її діяльності у ВНЗ. Дотримання принципу гуманності передбачає готовність суб'єктів до діалогічності партнерських стосунків, взаємну відкритість та психологічну готовність до взаємоприйняття, довірливий демократичний стиль відносин творчий індивідуальний підхід до співпраці та утвердження гармонійних взаємин.

Книгозбірня ВНЗ, володіючи універсальною компетенцією, що включає всі досягнення культури та цивілізації, як специфічна освітньо-виховна інституція є гуманістичним центром освітянського і культурного життя вузу тобто тим, що важливо для людини, звернено до людської свідомості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Амлинский Л. З. Научная библиотека: пространство для читателя и библиотекаря / Л. З. Амлинский // Научные и технические библиотеки. – 2013. – № 1. – С. 100–107.
2. Беланова Р.А. Гуманізація та гуманітаризація освіти в класичних університетах (Україна-США). – К. : Центр практичної філософії, 2001. – 216 с.
3. Грабар Н. Г. Інформаційно-виховні функції бібліотеки вищого навчального закладу / Н. Г. Грабар // Вісн. Кн. палати. – 2004. – №1. – С. 35–37.
4. Кашкарьова Ольга Валеріївна. Реклама як комунікативна система сучасної бібліотеки: Дис.. канд. пед. наук: 07.00.08 / Київський держ. ун-т культури і мистецтв. - К., 1997. – 205 с.
5. Ключевський В. О. Листи. Щоденники. Афоризми і думки про історію. М., 1968.
6. Кудишина А. А. Гуманизм – феномен современной культуры / А. А. Кудишина. – Москва : Академический проект, 2005. – 504 с.
7. Сисоева С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу: Монографія / С. О. Сисоева. – Хмельницький: ХГПА, 2008. – 324 с.
8. Соколов А. В. Библиотечный гуманизм и гуманистическая миссия библиотек в информационном обществе / А. В. Соколов // Библиотечное дело. – 2011. – № 17 – С. 8–16.
9. Ягупов В. В. Педагогіка: Навчальний посібник / Василь Ягупов. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

***Анотація:** в статті розглядається діяльність бібліотек ВНЗ, як гуманістичних центрів освітянського та культурного життя освітньо-виховного закладу. Виокремлюється ціннісна домінанта у процесі формування майбутнього фахівця. Бібліотеки ВНЗ*

проголошуються потужною інформаційно-комунікаційною установою, а головне – гуманістичним ресурсом освітянського і культурного життя студентської молоді.

***Анотація:** в статті розглядається діяльність бібліотек ВУЗів, як гуманістичних центрів просвітительської і культурної життя освітньо-виховного закладу. Виділяється ціннісна домінуюча в процесі формування майбутнього фахівця. Бібліотеки ВУЗів представлені як потужні інформаційно-комунікаційні центри, а головне – як гуманістичний ресурс просвітительської і культурної життя студентської молоді.*

УДК 027.7: 608.7

ББК 78.347.61(4УКР-4ХАР)

**УНІВЕРСИТЕТСЬКА БІБЛІОТЕКА –
КЛЮЧОВА ЛАНКА У ФОРМУВАННІ
ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
(ДОСВІД НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО)**

Пасмор Н. П., канд. пед. наук

**Наукова бібліотека Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого**

Нині сучасні університетські бібліотеки опинилися в епіцентрі соціокультурних, економічних, політичних, правничих реформ, пов'язаних у тому числі з переорієнтацією вищої юридичної освіти на компетентнісний підхід, індивідуальну траєкторію здобуття знань та запити ринку праці і роботодавців на фахівців нового часу [4].

У контексті сказаного послідовне вдосконалення змісту юридичної освіти, формування сучасного